

Εθνικό Θέατρο και ΕΜΣΤ: Μια απρόσμενη συνάντηση

Πάνος Κοκκινιάς
Νίσυρος

Αλέξανδρος Ψυχούλης Καταρράκτης

Το έργο σας υιοθετήθηκε από έναν πολιτιστικό οργανισμό για έναν εντελώς διαφορετικό σκοπό απ' ό,τι θα μπορούσατε ίσως να φανταστείτε. Ποια ήταν η πρώτη σας αντίδραση όταν το μάθατε; Όταν ένα έργο φεύγει από το εργαστήριο του δημιουργού του, ας πούμε πως ενηλικιώνεται, πορεύεται μόνο του και ανεξάρτητα από τη βούληση του ανθρώπου που το γέννησε. Τα αληθινά παιδιά μας θέλουμε, πριν συμβεί αυτό, να τα έχουμε προικίσει με κριτική σκέψη και υπευθυνότητα έργα αρκεί να τα προικίζεις με μόλιχη αμφισβησία. Κρυφός πόθος κάθε καλλιτέχνη είναι το έργο του να παίρνει εκ των υστέρων διαστάσεις που εκείνος δεν ήταν δυνατόν να προβλέψει. Χάρηκα πολύ όταν το έμαθα.

Ποια είναι η αρχική ιδέα πάνω στην οποία βασίστηκε το έργο Καταρράκτης; Το έργο δεν έχει κανέναν συμβολισμό. Είναι ακριβώς αυτό που δείχνει. Ένας άνθρωπος που κοιτάζει έναν καταρράκτη. Είναι μια γραφιστική ερμηνεία εκείνης της σχέσης φύσης και ανθρώπου που ο γερμανικός Ρομαντισμός διαπραγματευόταν με πιο λόγια, πιο τεχνική ζωγραφική.

Καταρράκτης και Τίμων ο Αθηναίος: Ένας νέος τρόπος ερμηνείας του έργου σας προκύπτει. Τι σκέφτεστε για αυτό; Θα ήθελα πρώτα να δω την παράσταση για να σας απαντήσω. Δεν τα έχω καταφέρει ακόμα, γιατί μένω μακριά από την Αθήνα.

Με αφορμή τη συνεργασία Εθνικού Θεάτρου και ΕΜΣΤ, ποια είναι η γνώμη σας για τη συνομιλία των τεχνών και την εφαρμογή του διαλόγου αυτού στην καθημερινή ζωή; Αν σκεφτούμε πως η λέξη «σύνθεση» ή η λέξη «ρυθμός» υπάρχει στη ζωγραφική, στη μουσική, στην αρχιτεκτονική, στη φωτογραφία κλπ., φτάνουμε εύκολα στο συμπέρασμα πως οι τέχνες ανέκαθεν συνομιλούσαν, και μάλιστα όχι επιφανειακά αλλά υποδόρια, μέσα από δομικά κοινά χαρακτηριστικά. Το να συνομιλήσουν και με την καθημερινή ζωή είναι κάτι που ο καλλιτέχνης πάντα ελπίζει πως θα συμβεί.

Το έργο σας υιοθετήθηκε από έναν πολιτιστικό οργανισμό για έναν εντελώς διαφορετικό σκοπό απ' ό,τι θα μπορούσατε ίσως να φανταστείτε. Ποια ήταν η πρώτη σας αντίδραση όταν το μάθατε; Χάρηκα, γιατί έχω συνεργαστεί επανειλημμένα και με τους δύο οργανισμούς, όπως επίσης και με ηθοποιούς της παράστασης που το έργο μου συνοδεύει. Κατά σύμπτωση, το θεατρικό έργο με το οποίο με «πάντρεψε» το Εθνικό Θέατρο ήταν αυτό με το οποίο κάποτε είχα περάσει στις εξετάσεις της Δραματικής Σχολής Βεάκη.

Ποια είναι η αρχική ιδέα πάνω στην οποία βασίστηκε το έργο Νίσυρος; Η Νίσυρος με όρους θεάτρου είναι τραγικωμωδία. Προσπαθεί να δει με χιούμορ την τάση να φωτογραφίζουμε πια την κάθε στιγμή στη ζωή μας. Να τη σκηνοθετούμε, συνειδητά ή υποσυνείδητα, για να την παρουσιάσουμε στους άλλους μέσα από τα κοινωνικά δίκτυα. Για να τους περάσουμε μια εικόνα μας, την οποία στο τέλος θα πιστέψουμε κι εμείς.

Ε.Θ.#04

Βρείτε στα προγράμματα των παραστάσεων και στο www.n-t.gr περισσότερες πληροφορίες για τους καλλιτέχνες και τα έργα τους.

8

Νίσυρος και Απόψε αυτοσχεδιάζουμε: Ένας νέος τρόπος ερμηνείας του έργου σας προκύπτει. Τι σκέφτεστε για αυτό; Δεν ξέρω ποιος ή ποια είναι η προξενήτρα και τι ακριβώς είχε στο μυαλό της. Αλλά φαντάζομαι ότι τα ανθρωπάκια της Νισύρου μπορεί και να θυμίζουν ήρωες του Πιραντέλλο. Ο Δημήτρης Μυράτ, στον πρόλογο του για την ίδια παράσταση που είχε σκηνοθετήσει το 1961, λέει ότι οι μορφές του Πιραντέλλο μετεωρίζονται ανάμεσα στη ζωή και το θέατρο, το αστείο και το τραγικό, τη μάσκα και το πρόσωπο. Και λέει επίσης κάτι που ακούγεται τόσο σημερινό, ότι «προτιμάμε τη μάσκα που κατασκευάσαμε για εμάς ή που μας κατασκευάσανε οι άλλοι. Είμαστε αιχμάλωτοι αυτού που προσπαθήσαμε να παραστήσουμε, και δεν μπορούμε να ξεφύγουμε πια».

Με αφορμή τη συνεργασία Εθνικού Θεάτρου και ΕΜΣΤ, ποια είναι η γνώμη σας για τη συνομιλία των τεχνών και την εφαρμογή του διαλόγου αυτού στην καθημερινή ζωή; Το όφελος δεν είναι μόνο για τους θεατές. Και οι τέχνες μιλώντας μεταξύ τους αλληλομορφώνονται. Όπως συμβαίνει σε όλες τις συνομιλίες, ο διάλογος έχει νόημα και είναι παραγωγικός όταν ακούμε με προσοχή ο ένας τον άλλον και μαθαίνουν απ' αυτά που λέει.

Άννα Τσουλούφη-Λάγιου Μορφές της ζωής. Σκευή επιβίωσης στη μητρόπολη

Το έργο σας υιοθετήθηκε από έναν πολιτιστικό οργανισμό για έναν εντελώς διαφορετικό σκοπό απ' ό,τι θα μπορούσατε ίσως να φανταστείτε. Ποια ήταν η πρώτη σας αντίδραση όταν το μάθατε; Σίγουρα μου προκάλεσε περιέργεια αλλά και ενθουσιασμό. Ήξερε γίνε μια «μεταφορά ενέργειας». Ξαφνικά ένα κομμάτι του καλλιτεχνικού μου έργου θα μπορούσε να «παίξει» κοντά σε κάτι με πιο ευρύ κοινό απ' ό,τι έχουμε ίσως συνηθίσει στον υποψιασμένο εικαστικό κύκλο. Όμως δεν είχα εικόνα, το έργο είναι κάπως «δαιδαλώδες». Ποιο κομμάτι του άπαρως αδιάφορο και τι σχέση θα δημιουργούσε αυτή η μεταφορά; Όταν τελικά είδα την καμπάνια

ολοκληρωμένη, η κίνηση της επιλογής του κάθε εικαστικού έργου για το ανάλογο θεατρικό όχι μόνο έβγαλε νόημα, αλλά μου φάνηκε και πολύ εύστοχη.

Ποια είναι η αρχική ιδέα πάνω στην οποία βασίστηκε το έργο Μορφές της ζωής. Σκευή επιβίωσης στη μητρόπολη; Ο θαυμασμός απέναντι σε καθημερινούς ανθρώπους, οι ρυθμολογημένες τους πρακτικές... Ένας ιδιαίτερος κύκλος τέτοιων καθημερινών ανθρώπων, οι οποίοι με μια πολιτική συνείδηση διαφυλάττουν τα κοινά κοινωνικά αγαθά, γίνονται οι ήρωές μου για μίαν εικαστική αφήγηση. Κάνοντας καθημερινά ένα ιδιαίτερο, δικό τους έργο, στο οποίο έχουν «ταλέντο», εκείνο με το οποίο τρέφουν τη ζωτική τους δύναμη, που προσμοιάζει κατά την άποψή μου με το έργο του καλλιτέχνη. Προσπαθώντας να κατανοήσω τον Τζόρτζιο Αγκάμπεν για «τις μορφές της ζωής», ο οποίος αναφέρεται στον Αριστοτέλη και «το έργο του ανθρώπου», επιβεβαιώω την αντίληψή μου ότι δεν διαφοροποιεί κάτι αξιακά την καλλιτεχνική πράξη από εκείνη ενός άλλου ανθρώπου που παράγει κάποιο άλλο έργο, όχι εμπορευματοποιημένο, αλλά ψυχικά κινούμενο. Κατά την αντίληψή μου πάλι, κάνοντας «ανθρωπογραφία», οι πρακτικές αυτές μέσα σε μια εποχή κρίσης αξίζουν να διασωθούν ως «συνειδησιακές εργαλειοθήκες»...

Μορφές της ζωής. Σκευή επιβίωσης στη μητρόπολη και Ο άνθρωπος που γελά: Ένας νέος τρόπος ερμηνείας του έργου σας προκύπτει. Τι σκέφτεστε για αυτό; Βλέποντας τη φωτογραφία του έργου μου που χρησιμοποιήθηκε δίπλα στον τίτλο του θεατρικού έργου και διαβάζοντας την αφήγηση, θεωρώ ότι λειτουργεί ως καταλύτης, ώστε να αντιληφθεί το κοινό το θεατρικό έργο άμεσα, με έναν νέο τρόπο. Είναι η δύναμη της εικόνας και όχι ο τίτλος, η δύναμη της σχέσης, που φανερώνει μια σχετική νέα, πολιτική, σοκαριστικά εντατική συνθήκη για άπειρους ανθρώπους (που δεν γελούν φυσικά καθόλου, ίσα ίσα είναι απρόσωποι), τους μετανάστες και τους πρόσφυγες, που δέχονται καθημερινά την επιβολή της εξουσίας. Για να βεβαιωθώ, μένει φυσικά να βρεθώ σε μια του παράσταση...

Με αφορμή τη συνεργασία Εθνικού Θεάτρου και ΕΜΣΤ, ποια είναι η γνώμη σας για τη συνομιλία των τεχνών και την εφαρμογή του διαλόγου αυτού στην καθημερινή ζωή; Το έβγαλα στο μουσείο για να το κοινωνικοποιήσω όσο το δυνατόν περισσότερο μέσα από θεσμικούς παράγοντες. Υπάρχει πάντοτε και ο δρόμος-δημόσιος χώρος. Το θέατρο ήταν πάντοτε πολύ πιο προσφιλές από άλλες μορφές ψυχαγωγίας. Από την άλλη, πάλι, ο θεσμός του μουσείου ήταν από τη γέννησή του ελιτίστικος, σε σχέση με μια συναυλία, το σινεμά ή και πιο λαϊκές μορφές ψυχαγωγίας, πιο κοντινές στην καθημερινή πραγματικότητα. Η ζωή στα Πατήσια, όπου ζω, κέντρο-απόκεντρο για πολλούς, δεν έχει πολλή σχέση με τέτοιες μορφές ψυχαγωγίας. Αν και θα ακουστεί μπανάλ, οι ευθύνες εδράζονται στα εξής: στο ότι η βάση της κοινωνίας ανέκαθεν δεν ελκυόταν από αυτούς τους θεσμούς, στην ανέκαθεν υποβάθμιση της δημόσιας παιδείας και φυσικά στην υλική φτώχεια των ανθρώπων, που προσπαθούν πρώτα απ' όλα να επιβιώσουν, στην έλλειψη πολιτισμού, έλλειψη χώρου και χρόνου για την ανάπτυξη του πνευματικού. Μένει μόνο να φέρνουμε εμείς στην καθημερινότητα το μουσείο και το θέατρο στο σχολείο, να βοηθάμε να δημιουργηθεί η επιθυμία στους νέους ανθρώπους μέσα από την ευχαρίστηση της πρακτικής γνώσης για αυτά. — Μ.Κ.

Ε.Θ.#04